

UDK: (083.1) (4-6 72 EEZ) : 34.04: 355.442: 323.28

Dr Zoran D. Radović,¹

naučni saradnik Instituta za uporedno pravo

PROPISI EVROPSKE UNIJE

POKRENUT POSTUPAK ZA PONOVNUIZMENU ODLUKE O SUZBIJANJU TERORIZMA

Terorizam u svetu postojao je i pre terorističkog napada u Njujorku 2001. Kao rizik, terorizam je bio poznat naročito osiguravačima.

Prilikom donošenja Odluke Saveta EU 2008/919/JHA 28. novembra 2008. godine imalo se u vidu sledeće:

- terorizam ugrožava univerzalne vrednosti ljudskog dostojanstva;
- Odluka Saveta 2002/475/JHA o suzbijanju terorizma predstavlja osnovu za politiku EU u borbi protiv terorizma; usklađivanje i prihvatanje pojma terorizma omogućava sprovođenje politike EU u ovoj oblasti;
- terorizam se poslednjih godina povećao, menjajući modus operandi. Širi se po svojoj strukturi i hijerarhiji, koristeći nove tehnologije i internet;
- internet se koristi da inspiriše i poveže lica u Evropi, a istovremeno se koristi kao izvor informacija o terorističkim sredstvima i metodima, uključujući regrutovanje i treniranje terorista;
- Haški program o jačanju slobode, bezbednosti i pravde u EU zahteva globalni pristup terorizmu i ispunjavanje očekivanja građana EU; u ovom pogledu zahteva se aktivna uloga država članica;
- Odluka predviđa krivična dela koja se odnose na terorističke aktivnosti, doprinoseći ostvarenju utvrđene politike;

1 i-mejl: zoran-radovic@hotmail.com

Rad je primljen: 23. 8. 2016.

Rad je prihvaćen: 29. 8. 2016.

Z. Radović: Pokrenut postupak za ponovnu izmenu Odluke o suzbijanju terorizma

- Rezolucija Saveta bezbednosti OUN poziva sve države da u skladu s preuzetim međunarodnim obavezama zabrane podstrekivanje na terorističke radnje i spreče ih;
- Konvencija Saveta Evrope o sprečavanju terorizma obavezuje države članice da krivično gone počiniocima terorističkih napada, kao i one koji učestvuju u regrutovanju i treniranju terorista;
- potrebno je usvojiti kazne za terorističke radnje, regrutovanje i treniranje terorista;
- usvojene kazne odnose se kako na fizička tako i na pravna lica.

Odluka 2002/475/JHA menja se na sledeći način.

- „Javna provokacija da se izvrši krivično delo terorizma“ predstavlja način podsticanja ili javnog navođenja na terorizam;
- svaka država članica ima obavezu da pod pojmom terorističke aktivnosti uključi sledeće:
 - a) javna provokacija da se izvrši krivično delo terorizma;
 - b) regrutovanje terorista;
 - c) treniranje terorista;
 - d) teška krađa izvršena u cilju terorističkog napada;
 - e) ucena u cilju izvršenja terorističkog napada;
 - f) falsifikovanje dokumentacije u cilju izvršenja terorističkog napada.

Države članice imaju obavezu da preduzmu potrebne mere za sprečavanje terorizma i pružanja usluga teroristima.

Odluka ne sme da utiče na slobodu fundamentalnog prava na izražavanje u medijima ili na drugi način. Države članice imaju obavezu da Odluku sprovedu do decembra 2010.

Pravila EU o krivičnim radnjama i kaznama utvrđuju minimalne kazne.

Teroristička radnja predstavlja kombinaciju dva elementa:

- objektivnog (ubistvo, telesna povreda, uzimanje talaca, ucena, napad i pretnja i
- subjektivnog (radnje izvršene u cilju ozbiljnog uznemiravanja javnosti, destabilizovanja ili onemogućavanja struktura države ili međunarodne organizacije da preduzmu akciju protiv terorista.

Terorističku grupu čine povezana lica udružena za izvršenje terorističkog napada.

Od država članica traži se sledeće:

- da krivično gone izvršioce radnji povezanih s terorističkim aktivnostima, uključujući provokacije da se izvrši teroristički napad, regrutovanje i

treniranje, kao i krađa, ucena i falsifikovanje u cilju izvršenja terorističke radnje;

- da utvrde krivičnu odgovornost za lica koja pružaju pomoć da se izvrše terorističke radnje;
- da utvrde krivičnu odgovornost za fizička i pravna lica, uključujući kazne i sankcije;
- da utvrde odgovarajuću sudsku nadležnost.

Marta 2016. godine Savet Evropske unije pokrenuo je postupak da se Odluka 2002/475/JHA izmeni i proširi tako da obuhvati sledeće:

- putovanje koje ima terorističku svrhu (fenomen stranih terorističkih boraca);
- finansiranje, organizovanje i obezbeđenje takvog putovanja, uključujući logistiku, materijalnu pomoć, oružje, eksploziv i sklonište.

Više se ne postavlja pitanje da li će se teroristički napadi proširiti, već gde će do toga doći i u kom pravcu će to ići. Osiguravači su najčešće isključivali iz pokriva rizik od terorizma. Prilikom isključenja ovog rizika odredili su ga na sledeći način: pod rizikom od terorizma podrazumeva se korišćenje nasilja radi ostvarenja političkih ciljeva, uključujući nasilje zarad stvaranja straha u javnosti. Dodaje se da teroristički napad obuhvata napad izvršen iz religijskih, ideoloških i sličnih razloga.

Rizik od terorizma pokriva se osiguranjem samo na zahtev ugovarača osiguranja. U transportnom osiguranju pokriva se samo uz ratne i političke rizike. U imovinskom osiguranju osiguranje od ratnih rizika nikad nije uvedeno. Terorizam kao rizik u imovinskom osiguranju pojavljuje se u Engleskoj 2003. u zbirci klauzula BPL GLOBAL.

Literatura

- <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32008FO919>, 2016.
- <http://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV%3A133186>, 2016.
- <http://www.consilium.europa.eu/en/press-release/2016/03/11-directive-on-combating-terrorism>
- Jack P. Gibson, *Terrorism insurance, Terrorism Risk Management and Insurance*, June 2002.
- Kisirev E., *Special Report North Causaus, The Economist*, London, 12. 8. 2005.